

Omgang met cliënten die zich niet aan de Corona maatregelen (willen) houden

De maatregelen die de overheid heeft getroffen om de verspreiding van het corona virus tegen te gaan kunnen in de praktijk problemen opleveren in de begeleiding van onze cliënten. Niet iedere cliënt ziet het belang van de maatregelen in of kan de informatie daarover ten volle begrijpen. Dat hangt samen met hun verstandelijke beperking.

Onderstaand overzicht geeft weer wat we wel/niet mogen bij wet om een cliënt aan de maatregelen van de overheid te houden. Wat kunnen we doen als de cliënt toch zijn kamer/appartement of de voorziening wil verlaten? Wat zegt de wet erover?

Dit schrijven geeft geen antwoord op alle situaties/vragen. Het geeft de mogelijkheden binnen de wet- en regelgeving aan, maar er kunnen in de praktijk situaties zijn waarin je ervoor kiest om niet toe te passen wat wél zou mogen, omdat je daarmee cliënten, medecliënten of begeleiders risico laat lopen (veiligheidsrisico's en risico's op besmetting). Het is niet mogelijk om er voor 100 % voor te zorgen dat cliënten zich aan de maatregelen houden.

Voor het antwoord op de vragen zijn twee wetten van toepassing, namelijk de Wet publieke gezondheid (Wpg) in dit geval ter bestrijding van infectieziekten en de Wet zorg en dwang (Wzd) indien onvrijwillige zorg wordt toegepast.

De Wet publieke gezondheid

Vanuit deze wet kan de overheid maatregelen opleggen om de verspreiding van de infectieziekte te bestrijden. Dat gebeurt momenteel ook, waarbij de maatregelen en de duur ervan worden bijgesteld waar nodig.

De volgende maatregelen zijn door de overheid genomen op 23 maart 2020:

- Geen bijeenkomsten/evenementen tot 1 juni 2020
- Thuis werken indien dat mogelijk is en zoveel mogelijk binnen blijven
- Niet met meer dan 3 personen naar buiten (uitzondering voor gezinnen)
- Thuisquarantaine voor personen met een (vermoedelijke) corona besmetting of luchtwegklachten/hoesten met koorts en thuisquarantaine voor hun huisgenoten
- Thuisblijven bij verkoudheidsklachten of luchtwegklachten zonder koorts
- De sluiting van horecagelegenheden, scholen en universiteiten was al eerder geregeld. Sluiting geldt nu ook voor contactberoepen, zoals kappers, stylisten en dergelijke.
- Burgemeesters kunnen locaties (parken, stranden en overige ontmoetingsplaatsen) sluiten, indien zij dat noodzakelijk achten
- Burgemeesters kunnen de maatregelen handhaven en boetes uitdelen

Van iedere inwoner van Nederland wordt verwacht dat hij/zij zich hieraan houdt, voor de veiligheid van iedereen.

Aan de hand van de maatregelen van de overheid zijn binnen Amarant bepalingen voor het bezoek vastgesteld. Deze zijn te vinden op intranet.

Situaties in de praktijk

Er zijn verschillende mogelijkheden

Er is sprake van een vastgestelde corona besmetting en/of ziekte t.g.v. de besmetting binnen de voorziening

De cliënt dient in (thuis)quarantaine te blijven, ook indien de cliënt dat niet wil. Eventueel mag een deur worden gesloten en de cliënt mag worden tegengehouden indien deze de eigen cliëntruimte wil verlaten omdat het besmettingsgevaar voor anderen te groot is. Bezoek wordt niet toegestaan. Het verbod om naar buiten te gaan geldt voor alle huisgenoten die met de cliënt in aanraking zijn geweest. De maatregelen gelden tot 24 uur na de laatste ziekteverschijnselen.

Er is sprake van een verkoudheid en/of hoesten binnen de voorziening en de klachten gaan gepaard met koorts (temp > 38). Er is geen test op corona uitgevoerd.

De cliënt dient in thuisquarantaine te blijven, ook indien de cliënt dat niet wil. Eventueel mag een deur worden gesloten en de cliënt mag worden tegengehouden indien deze de eigen cliëntruimte wil verlaten omdat het besmettingsgevaar voor anderen te groot is. Bezoek wordt niet toegestaan. Het verbod om naar buiten te gaan geldt voor alle huisgenoten die met de cliënt in aanraking zijn geweest. De maatregelen gelden tot 24 uur na de laatste ziekteverschijnselen.

Er is sprake van een verkoudheid en/of hoesten binnen de voorziening maar de klachten gaan niet gepaard met koorts

De cliënt met klachten dient binnen te blijven, ook indien de cliënt dat niet wil. Hij mag worden tegengehouden indien hij de voorziening wil verlaten omdat het besmettingsgevaar voor anderen te groot is. Bezoek wordt niet toegestaan. Huisgenoten zonder klachten mogen de voorziening gedoseerd en in overleg verlaten conform de overige maatregelen van de overheid, maar mogen geen bezoek ontvangen en niet bij anderen op bezoek. De maatregelen gelden tot 24 uur na de laatste ziekteverschijnselen.

Er is geen sprake van een besmetting binnen de voorziening maar er is wel sprake van kwetsbare cliënten

Cliënten dienen zich aan de corona maatregelen van de overheid te houden en zoveel mogelijk binnen te blijven. Bezoek op de voorziening wordt niet toegestaan vanwege de kwetsbaarheid van (enkele van) de cliënten. Cliënten mogen ook niet bij anderen op bezoek.

Er wordt een cliënt ter crisis aangeboden bij Amarant. Deze cliënt heeft geen/wel klachten

Indien bekend is dat de cliënt besmet is met het corona virus of hier serieus op verdacht wordt, wordt de cliënt niet opgenomen voordat hij 24 uur klachtenvrij is, tenzij er mogelijkheden zijn om de cliënt op te nemen in een geïsoleerde setting. Indien de cliënt zich in risicovolle situaties heeft begeven, waardoor hij mogelijk besmet kan zijn, wordt per situatie bij de crisis triage en in afstemming met het uitbraakteam besloten tot wel/geen quarantaine bij opname binnen de kortdurende opvang tot maximaal 14 dagen.

De cliënt woont niet binnen een voorziening, maar huurt zelf een woning en/of ontvangt ambulante ondersteuning en heeft geen/wel klachten

Bij klachten van de cliënt wordt deze niet bezocht, ongeacht of er sprake is van koorts.
De cliënt wordt met klem gevraagd om zich aan de regels van de overheid te houden. Indien een cliënt aangeeft dat hij zich daar niet aan wil houden of er blijk van geeft zich er niet aan te houden, kan de medewerker in overleg met de manager KT besluiten om de fysieke zorg op te schorten tot na de Corona crisis. Ook al heeft de cliënt geen klachten. Dan kan worden overgegaan tot beeldbellen. In noodsituaties wordt bekeken wat noodzakelijk/mogelijk is.

De Wet zorg en dwang bij inzet onvrijwillige zorg

Indien cliënten zich verzetten tegen de Corona maatregelen van de overheid, proberen we maximaal met praten hen te bewegen om zich er toch aan te houden. We horen gelukkig dat begeleiders vaak heel creatief en succesvol zijn in de uitleg van het belang van de maatregelen naar cliënten.

Als dat niet lukt bepaalt de behandelaar wat er eventueel aan onvrijwillige zorg kan worden ingezet. Daarbij wordt gekeken naar wat de risico's zijn en wat proportioneel en effectief is per situatie en per cliënt.

In de gekleurde blokken hierboven staat beschreven wanneer je een (voor)deur zou mogen afsluiten of je iemand (fysiek) zou mogen tegenhouden om de eigen ruimte of de voorziening te verlaten. Onvrijwillige zorg om de Corona maatregelen van de overheid te kunnen handhaven, verantwoord je in PC2 door:

- Eenmalig een formulier onvoorziene onvrijwillige zorg in te vullen (rapportagetegel) indien de cliënt zich verzet. De onvoorziene maatregel kan twee weken worden aangehouden.
- Bij verzet dat langer aanhoudt dan twee weken, wordt opnieuw een formulier onvoorziene onvrijwillige zorg ingevuld.

Let op: Het formulier 'onvoorziene onvrijwillige zorg' heeft vier vragen die verplicht moeten worden ingevuld. Bij de eerste drie mag je 'corona maatregel' invullen en bij de laatste gele vraag ('alternatieven') vul je 'geen' in. Dit om werk te besparen.

Het afsluiten van de voordeur is een tijdelijke huisregel en hoeft niet te worden geregistreerd in PC2.

De vorm van onvoorziene onvrijwillige zorg die je verantwoordt is

- Beperking van het recht om het eigen leven in te richten (categorie 8) als het lukt om de cliënt met enige pressie binnen te houden of ervoor te zorgen dat de cliënt zich houdt aan de andere eisen van de overheid.
- Insluiten, indien een kamerdeur wordt afgesloten.
- Beperking van de bewegingsvrijheid, indien fysiek ingrijpen (fixeren) noodzakelijk is. Bij fysiek ingrijpen is aandacht voor de algehele veiligheid en eventuele besmetting noodzakelijk! Het is de minst veilige vorm van onvrijwillige zorg bij (vermoedens van) besmetting en dus niet altijd mogelijk.

Quarantaine voor cliënten die onveilige contacten hebben gehad

Indien een cliënt, ondanks alle inzet van begeleiders, zich toch willens en wetens in onveilige situaties buiten de voorziening heeft begeven en daarna terug wil naar de voorziening, mag hij vanuit zijn

kamer worden begeleid voor minimaal 36 uur. In overleg met het uitbraakteam kan deze periode worden verlengd, indien noodzakelijk. De cliënt mag in deze tijd geen contacten hebben met medecliënten. De cliënt kan er ook voor kiezen om gedurende de corona crisis bij familie te verblijven. Dan dient het adres bekend te zijn bij het team en kan eventueel contact gehouden worden met de cliënt en advies gegeven worden via (beeld)bellen. Indien de cliënt een rechterlijke machtiging (RM) heeft, kan deze alleen naar familie indien de verlofaanvraag daartoe wordt goedgekeurd na een risico-inschatting door de behandelaar en de Wzd functionaris.

Quarantaine en roken

Voor veel cliënten is het roken heel belangrijk en een gewoonte die niet is af te leren. Hoe gaan we daarmee om indien sprake is van quarantaine?

- Indien de cliënt een eigen tuin/buitenplek heeft is dit geen probleem. Die ruimte mag door de cliënt worden betreden
- Indien de cliënt geen eigen tuin/buitenplek heeft kan worden nagegaan of de cliënt veilig door een (zij)deur van het gebouw naar een tuin kan, waarbij bij niet in aanraking komt met medecliënten.
- Indien er geen veilige weg naar buiten is, kunnen de manager en de behandelaar in het uiterste geval overwegen om de cliënt tijdelijk toestemming te geven om uit- of bij een open raam te roken in de eigen ruimte. Dit is dan een tijdelijke noodoplossing, waarbij we het belang van de corona maatregelen laten voorgaan op de Tabaks- en rookwaren Wet.

Risico's bij quarantaine of verplicht binnen blijven

Niet naar buiten kunnen of volledig op de eigen kamer moeten blijven kan problemen opleveren voor cliënten. Er kan psychische ontregeling optreden, zoals depressieve gevoelens, psychotische verschijnselen, zelfbeschadigend- of zelfs suïcidaal gedrag. Daar is gedegen aandacht voor nodig door begeleiders. Zij kennen de cliënten immers het best. Indien problemen worden geconstateerd of bij twijfel, dient direct de behandelaar te worden geïnformeerd, zodat een MDO kan worden belegd en gericht actie kan worden uitgezet.

Indien de cliënt in de eigen ruimte dient te roken, is het van belang om de risico's op brandwonden en brandstichting in het oog te houden en passende veiligheidsmaatregelen te treffen (van nabijheid tot een goede asbak). Regelmatige controle op 'rookveiligheid' is noodzakelijk.

Tips die kunnen helpen om cliënten aan de corona maatregelen te houden

- Zorgdragen voor afleiding door creatieve oplossingen te bedenken voor een passende daginvulling (zie op de corona pagina van Amarant ook de informatie over 'digidagbesteding'). Deel de eigen goede voorbeelden met andere teams!
- Gebruik de informatie op maat voor cliënten waarnaar op intranet in de berichten over Corona verwezen wordt.
- De website corona.steffie.nl, die op 31 maart in de lucht is gegaan en specifiek is gemaakt voor mensen met een verstandelijke beperking kan uitkomst bieden voor cliënten van een lager ontwikkelingsniveau.
- Bij blijvende weigering kan mogelijk ondersteuning van vertegenwoordiger, GGD, huisarts/AVG, EVA team extra gewicht in de schaal leggen.
- Het feit dat de burgemeester een boete kan opleggen kan voor sommige cliënten meewegen in hun keuze om de voorziening wel/niet te verlaten en samen te scholen.